

אורח, שאף על פי שאין המאכלים המוגשים לפניו שייכים לו, כמו שהאריכו האחרונים, אף על פי כן, מבואר בירושלמי (ע' משנה דמאי ז, א ובירו' שם) שיכול להפריש מעשרות לתקן פירותיו. אמנם כל זה להפריש בעצמו, אך לשלוח שליח אינו יכול, שאין סמכות למנות שליח אלא ל'בעל המון', כדברי התוס' בגיטין. ולכן בא הכתוב אתם וביתכם לומר שדין האשה בהפרשה — כבעלים עצמם, ויכולה לשלוח שליח על כך.

אמנם יש הסוברים (ר' ב'הר צבי' כאן) שגדר דין זה של הפרשת האשה מפירות בעלה, אינו שעשאתה תורה כבעלים, אלא הרי היא כשליחה של בעלה על ההפרשה.

יש להדגיש, שגם לפי ההגדרה שעשאתה תורה כבעלים, נראה מצד הסברה שאם בעלה מוחה, אין לה רשות לעשר. וכמו שכתב בפשיטות בחזון איש (מעשרות ז, טו).

אחת ההשלכות הנובעות משאלה זו — כתב ב'הר צבי' — בנידון ששכחו להפריש חלה מן המצות בערב פסח, ולאחר כניסת יום טוב הפרישה האשה חלה. והרי ידוע שהמפריש בשבת וביום טוב בשוגג — מה שעשה עשוי. אלא שיש לומר שאם כל זכותה בהפרשה הוא כענין 'שליחות' ולא שהיא כ'בעלים', יש לדון שכשהדבר נעשה באיסור חל כאן הכלל 'אין שליח לדבר עבירה' והשליחות בטילה מעיקרא. ואולם לדעת האחיעזר אין מקום לדון בשאלה זו, שהרי חידשה תורה שהיא כבעלים לענין תרומות ומעשרות. פירוש חדש בדברי הגמרא כתב באור-שמח (שם): נחלקו ר"א בן גמלא וחכמים (גיטין לא) אם יכול אדם להפריש תרומת-מעשר מפירותיו, ישירות לכהן. לדעת חכמים אין יכול להפריש כי אם בנתינת רשות מן הלוי, שהרי תרומת-מעשר דינה להינטל מפירות המעשר המגיעים ללוי. ולשיטתם, כל שזכאי בקבלת המעשר, זכאי לתת רשות להפריש תרומת מעשר. לאור זאת, כך יש לפרש את דברי הברייתא: מכך שזיכתה תורה את הלוי לקבל מעשרות ('אתם וביתכם'), למדנו שיכולה גם ליתן רשות לבעל הפירות להפריש תרומת מעשר לכהן.

בזה מתיישבת מאד לשון המשנה 'לא תאכל', והרי אין מדובר כאן לענין דין אכילתה כלל — אלא שנקטה את לשון הפסוק 'ואכלתם אותם... אתם וביתכם, שממנו שומעים אנו דין נתינת רשות. אלא שיש מקום עיון בדבר, שהרי אשת כהן שהיא בת לוי, נראה מצד הסברה שיכולה עדיין לקבל מעשר ראשון. וכן כתב הרמב"ן בסוגינתו להדיא. ולפי זה ודאי שגם יכולה ליתן רשות. וצריך לומר שדברי רב ששת מתיחסים רק לבת כהן המאורסת ללוי, שכיון שעוד לא נכנסה לרשות בעלה, אין לה זכות עדיין במעשרות. (או"ש שם. יש להביא סמך דבריו בפירוש הברייתא, מן הגרסא המובא בתרומת הדשן (קפח) שנותנת רשות לתרום תרומת מעשר'. אך אין זו ראייה, דקרא בהכי איירי).

דף פו

ענינים באורים ופרפראות

(ע"ב) 'דאמר ר' יהושע בן לוי: בעשרים וארבעה מקומות נקראו כהנים לויים' — בספר בן יהוידע העיר שחפשו ולא מצא כ"ד אלא י"א מקומות. 'וקשה למצוא כ"ד אם נחפש. ואפשר טעות הוא בגרסת הדפוס'.

(ואולי נקטו עשרים וארבעה להורות על ריבוי ולא דוקא הוא, כמו שמצינו מספר זה כהוראת הפלגה בכמה מקומות — ע' ב"מ פד 'עשרין וארבע קושייתא... עשרין וארבעה פרוקי' ובתורת חיים ומהרש"א שם; מגדים חדשים — ברכות נא).

'אמר רב חסדא: בתחלה לא היו מעמידים שוטרים אלא מן הלויים, שנאמר: ושטרים הלויים לפניכם. עכשיו אין מעמידין שוטרים אלא מישראל, שנאמר: ושטרים הרבים בראשיכם' — ... שהם לשוטרים לרדות את העם, להקים דגל התורה, דכך היא מידתם של הלויים, בענין דינה בת יעקב, ובעגל'. (עיני כל חי — לר"ח פאלאגי)

'ושוטרים הרבים בראשיכם' — אין זה פסוק בכל המקרא, ואין גם דומה לו בלשונו. אפשר לשער שזו מובאה מתוך אחד הספרים החיצוניים. אנו יודעים שהיתה 'מגילת בית חשמונאי' שנכתבה עברית בידי זקני בית הלל ובית שמאי, כי היא נזכרת בהלכות גדולות (הל' סופרים — ע' במהדור' הילדסהיימר), ולאחר זמן היא נגנזה, כמו שאמרו (יומא כט.). חנוכה לא ניתן ליכתב. מתקבל מאד על הדעת ש'מגילה' זאת היא המקור לתרגום היווני של ספר המכבים, שהגיע לידינו. הכל יודעים, ואין הדבר טעון ראיות, שתרגום זה אינו מהימן והרבה פעמים אין לסמוך עליו. אך שם נמצא קטע המתאים למובאת רב חסדא. שם נאמר (מכבים א פ"ג, נה-נו): 'ואחרי כן הקים יהודה ראשי העם שרי אלפים שרי מאות... ויאמרו לבוני בתים ולמארשי נשים ולנוטעי כרמים ולרכי הלבב לשוב כל איש לביתו על פי התורה'. והרי ידוע שהשוטרים דברו אל יוצאי המלחמה, ככתוב (בדברים כ,ה). לפיכך, אינו מן הנמנע שבמקור העברי היה כתוב כבמובאת רב חסדא 'ושוטרים הרבים בראשיכם'. (עיינים בדברי חז"ל ובלשונם, לר"ח ארנטרוי ז"ל, עמ' קטז)

*

בין כהנים ללויים ובין תרומה למעשר הלכה היא (מגילה כו) שתשמישי קדושה — קדושים, אולם המשמש לתשמיש, אין בו קדושה. נראה שהמקור לדבר זה הוא ממה שמצאנו שהכהנים המשמשים בקודש נקראו 'קדושים', אכן הלויים הנלוים לאהרן ובניו, אינם קרויים קדושים. זו גם הסיבה שכהנת שזינתה נפסלה מן המעשר, מה שאין כן לוייה — שזו גופה קדוש וזו לא. ולכן מצאנו בכמה מקומות שהכתוב מייחס שמו של הקדוש ברוך הוא בפרטיות על הכהנים, אני ה' אלקיכם, וכחפץ של קדושה שנקרא עליו שם שמים, מה שאין כן בלויים לעולם לא נמצא שהכתוב מייחס שם 'אלקים' עליהם. ובוזה מתבאר שכשם שהכהנים קדושים, כן מתנותיהם יש בהם קדושה, שאינם נאכלים בטומאה ואסורים לזרים, אבל הלויים, ש'תשמיש דתשמיש' הם, מתנותיהם נאכלים בטומאה. וואפילו רבי מאיר האוסר לזרים, מודה שנאכלים בטומאה, כמו שכתב התוס' בסוגיין ד"ה מי. וסברתו לאסור מעשר ראשון לזרים, לא משום 'קדושה', אלא שסובר שכשם שבעבודת הלויים נאמר והזר הקרב יומת, כך גם מתנותיהם שהם 'חלף עבודתם' — זר אסור בהם. (משך חכמה — במדבר ג,מה)